

КОНЦЕНТРАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

Кушнірук Т.М., кандидат с.-г. наук, доцент

e-mail: kuschniruk81@gmail.com

Ясінецька І.А., доктор економічних наук, професор

e-mail: iyasinetska@gmail.com

Додуріч В.В., асистент

e-mail: valera vdd@gmail.com

Подільський державний аграрно-технічний університет

Українські землі деградують внаслідок всіх можливих негативних процесів, якими з часом супроводжується використання сільськогосподарських земель, а саме – втрати гумусу і поживних речовин, висушування (дезертфікації) і перезволоження (заболочування), засолення та закислення, забруднення скидами, викидами, відходами, хімічними засобами захисту рослин, ерозійними пошкодженнями. Узагальнюючи означені зміни, можна констатувати, що стан ґрунтів обумовлює зниження їх функцій в агроєкосистемах [1, с. 53].

Розораність земель сільськогосподарського призначення та екстенсивний спосіб господарювання із використанням хімічних добрив, викликають порушення й гальмування відновлювальних процесів у ґрунтах. У нинішній час знайти абсолютно «чисті» території в межах держави дуже проблематично. Нажаль існують не тільки «місцеві» джерела забруднення, але і транскордонне перенесення поллютантів, які, крім ґрунту, забруднюють також й інші природні компоненти [2, с. 37].

В результаті не врахування вимог до збереження природного стану ґрунтів, екологічні порушення привели до розбалансування відношення площі орних земель, природних пасовищ, лісових і водних ресурсів, і як наслідок – появи інтенсивного розвитку ерозії, ущільнення орних земель, зниження їх родючості, послаблення стабільності природних ландшафтів.

За офіційними даними сільськогосподарські землі в Україні займають 42,7 млн. гектарів, або 70,8% загального земельного фонду країни. В їх структурі 68,8% сільськогосподарських угідь. З них 53,9 % припадає на рілля; 9,0% складають пасовища; 4% – сіножаті; 1,5 % – багаторічні насадження; 0,4 % – перелogi. Найвища частка орних земель – у степових районах (70-80%) і лісостеповій зоні. Особливістю структури сільськогосподарських угідь України є загальна висока питома вага розораних земель - для господарського використання залучено понад 92 відсотки території.

Відсутність еколого-економічного обґрунтування перерозподілу земельних ресурсів призвела до подрібнення сільськогосподарських полів, як результат 6,9 млн. громадян (46,4 % сільського населення) набули право на земельну частку (пай), а 27 млн. гектарів земель сільськогосподарського призначення передано у приватну власність, і як наслідок, неефективного використання значної кількості розпайованих земельних ділянок.

За відсутності вільного обігу сільськогосподарських земель, на сьогодні не

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В РОСЛИННИЦТВІ

IV ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ (10 травня 2021 р.)

здійснюються заходи щодо консолідації й концентрації земель, а процеси урбанізації приводять до подальшого подрібнення земельних ділянок та необґрунтованої зміни їх цільового призначення.

Концентрація екологічно чистих масивів та додержання і удосконалення заходів з охорони таких територій, дозволяє розвивати не тільки галузь органічного сільськогосподарського виробництва як преміум-сегмент, а й розширювати території екологічно чистих сільськогосподарських земель, що є основою як для екологічно чистого виробництва так і природоохоронним базисом для всієї екосистеми. [3]

Наслідком концентрації земель з особливими характеристиками стане злиття розділених земельних ділянок в єдиний земельний екологічно чистий масив чи масив, що придатний до переведення до такого стану й обмежений обов'язковим сервітутом від негативного впливу з сусідніх територій. Застосування інноваційної сільськогосподарської техніки на цілісних сформованих масивах підвищує ефективність сільськогосподарського сектора. Крім того, збільшення масштабів екологічно чистих земель, що й передбачає концентрація, окрім їх угруповання дозволяє збільшувати розміри екологічної агроекосистеми, що включає до своєї складової рослин, тварин, гриби і мікроорганізми. Поширення екологічно безпечних біотичних компонентів дає імпульс до їх природної життєдіяльності, розвитку й розповсюдженню по всій території країни. Таким чином, метою концентрації екологічно чистих земель є формування цілісних масивів земель зі схожими екологічними характеристиками, збільшення їх масштабів для раціоналізації використання, планування, організації земельних масивів, підвищення їх якісного стану та стану екосистеми взагалі.

Концентрація земель може проводитися при наявності чітко визначених меж земельних ділянок, що підлягають об'єднанню та подальшому розширенню; документів на земельні ділянки, зокрема паспортів земель та сертифікатів якості; узгодженості інтересів всіх учасників; кваліфікаційних спеціалістів з проведення заходів щодо концентрації земель. Землекористування повинні обов'язково бути упорядкованими, що пройшли усунення недоліків та ліквідацію забруднення, включати вже оптимізовану структуру земельних угідь.

Список використаної літератури

1. Андрійшин І.М., Сохнич А.Я. Методологічні основи оптимізації охорони природи і землекористування. Львів: Українські технології, 1998. 207 с.
2. Булигін С.Ю. Якість земель як основа контролю землекористування. *Агроєкологічний журнал*. 2015. № 1. С.36-46
3. Третяк А.М. Управління земельними ресурсами : навчальний посібник. Вінниця: Нова книга, 2006. 360 с.